

ljajo, na priliko: „wir Deutsche“, „Gross-Deutschland“, „die deutsche Nation“ itd. itd., naj ne bodo tako nečedno natolcljivi, da bi poštene in Avstriji zveste Slovane precej s panslavizmom pitali, ako se kje o naši narodnosti spregovorí. Tako nespametno natolcevanje bratovski narod draži in se s prijaznostjo ne strinja, ampak jo razdira.

Kdor koli tedaj Avstriji dobro hoče, kdor svojo avstrijsko domovino ljubi, naj tišči na to, da vsi avstrijski narodi v ljubezni živé, naj mu bo toraj ležeče na pravicah vseh narodov: to je podpora za Avstrijo, ker le samo od tod vstaja zaupanje in prijaznost. Tujci v naši deželi naj nikar domačinov naših po nemških časnikih ne objedajo in ne obrekujejo, ker s tem bo razdraženost zmiraj večja; domači pa naj zaupajo v postavo in svojo pravično reč ter tudi to pomnijo, da vsaka dobra reč le po stopinjah gré, predno v pravo ravnomerje pride“.

Zabavne stvari.

Preparandistka „po današnji módi“.

Mati:

Hud krč mi šinil z nova je v rokó —
Ker še prerano tebi v šolo iti,
Pomêti, ljuba Lizka, mi izbó,
Danès ne morem s postlje se geniti.

Hči:

Francoske še naloge jaz
Današnje nisem završila.
Kaj mislite, svoj dragi čas
Z metló naj v rôki bi gubila?!

Mati:

Ne jêzi se mi o besedah téh,
Zmamíla bolečina me hudó je.
A če v francoskem dober je uspéh,
Povej, deklè, s slovenščino kakó je?

Hči:

Slovenščina? Kaj meni mar!
Ta jezik je samó za kmeta,
A nam predolgočasna stvar,
Ker nismo „kmétiska dekleta“.

Mati:

Sramúj se, da takó mi govoriš! —
Vendar, opoludné vsaj skuhaš juho?
In glej, da je preveč ne osoliš,
Otrébi tudi snažno mi prikuho!

Hči:

Jaz in kuhálnica?! Ha, ha!
Kdo bode mesto mene risal?
Kje fizika je, algebra?
Kdo druge bi naloge pisal?

O slovstvu nemškem še imam
Izpitni pisati sestavek,
Kje glava mi stoji, ne znam;
Zamé ni kuhinjski opravek!

Me „hčere učenosti“ smo,
Zató Vas prosim, mir mi dajte,
V preóstri vse dolžnosti smo;
Po môči Vi si pomagajte! —

* * *

In vendar, gospodične te „rezné“,
Če le se dá, najrajše se — možé!
A kdor je kdaj katero v zákon vzel,
Ubožec bil ni žive dní vesel! —
Kjer žena riše, brenka na klavir,
Tam v hiši beda in neznan je mir.
Šivanka in kuhálnica: to bodi
Poštenim ženam prva skrb povsodi! —

Skorpijon.

„Deutsche Gründlichkeit.“

Nemškutarji, ki zaklade kulture le pri Nemcih iščejo, pri vsaki priliki povdarjajo „deutsche Gründlichkeit“, to je „nemško temeljitost“. Dokaz take temeljitosti smo našli te dni v časniku „Neue illustrierte Zeitung“, ki je prinesel nekoliko slik kranjskih gorénjskih krajev in jih popisuje. Mi smo sicer zanimivemu časniku za to hvaležni.

Al krajepisec se loti tudi razlaganja: „od kodi izvira ime našega Bohinja, katerega Nemci imenujejo „Wochein“? Kaj mislite, kako je „nemška temeljitost“ navedenega krajepisca razložila izvir imena „Wochein“? Ker se mu še sanjalo ni, da ima ta naš lepi slovenski kraj tudi slovensko ime „Bohinj“ je svojim bralcem ime „Wochein“ razložil v to, da je sestavljeno iz „Wo ein“?

Nemški „gründlicharji“ niso še s tem zadovoljni, da so nam toliko krajnih imen s svojimi predstavami popačili, „Sinjo Gorico“ v „Schweinsbüchel“ prekrstili itd., celó na etimologijo naših krajev se zdaj spravljajo svetu razodevaje — „deutsche Gründlichkeit“.

Ozir po svetu.

Ljudojedci.

Marsikdo je uže slišal „o pasjeglavcih“, „peslajnarjih“ itd., o katerih stare pravljice govore, da so ljudi jedli in lajali kakor psi, predno so mogli spregovoriti. To pominja na ljudojedce ali človekojedce, o katerih bodi tu nekaj povedano.*)

Antropologi (učenjaki, ki se pečajo z zgodovino človeških rodov in plemen) — piše dr. Joly — so zdaj uže skoro vsi ene misli o tem, da so bili prvi prebivalci Evrope večidel ljudje, ki so človeško meso jedli. Še zdaj se nahajajo v Polineziji, Novi Holandiji, Avstraliji, po Sundskih otokih, na Sumatri, v srednji in južni Afriki, celó še po nekaterih krajih Indije in Amerike narodi, ki jedó človeško mesó. Ti narodi so po svojih šegah, svojem orožju i. dr. še prav podobni starodavnim prazgodovinskim narodom, ki so pred nami po zemlji hodili in o katerih pogosto sled nahajamo. To je bilo z: ano tudi zgodovinarjem starega veka; saj trdita Strabo in Plinij, da so Germani in Kelti bili pravi kanibali (ljudojedci).

Da je to res, potrjujejo dejanski dokazi.

Po Francoskem in v Belgiji izkopavajo namreč človeške kosti, ki so kolikor toliko ožgane ali razklane; razklali so jih najbrže zato, da so dobili ž njih muzeg, ki je bil takrat zeló cenjena jed. „Nekatere teh kosti“ — pravi dr. Joly — „kažejo tudi velike praske, ki prihajajo gotovo od glodanja človeških zob.“

Drug francosk učenjak, prof. Marion, je zapazil ravno to in med sežganimi ostanki oglja našel kosti, ki so bile tudi nekaj ožgane in presekané. Kostí bile so od otrok ali na pol odrasčenih ljudi.

*) Po članku A. E. Badaire-a v „Parlam.“

Na Laškem je dr. Capellini nedavno, ko je prvi sled antropologije v tej deželi našel, tudi na pol sežgane, po dolgem preklane kosti izkopal. — Bodi tu omenjeno tudi ono, kar so zapazili škotski učenjak Richard Ossey, Belgijanec H. Spring in Danec H. Worsoë; ti trije so po svojem opazovanju na Belgiškem, Škotskem in Danskem prišli do sklepa, da so prebivalci teh dežel v starodavnih časih živeli ob človeškem mesu.

Da so ti starodavni narodi lotili se tacega živeža, se je zgodilo le zato, ker so imeli jako težaven boj za življenje. Ob slabem svojem orožju so živeli le ob lovu in morali pogosto stradati. Če je bilo vojskovanje kedaj opravičeno, bilo je o tem prazgodovinskem času, ko je vsak bojeval se sam zá-se in je vedel, za kaj.

Ko so ljudje iznašli si boljše orožje, ko so naučili se živali rabiti v svoj prid in ko so mogli nasititi se brez tega, da bi bili svojega bližnjega morali zaklati, so jeli popuščati ono grozovito navado. Dokaz temu je to: Ko so misijonarji v dežele, kjer so bivali kanibali, prinesli domačih žival, so prebivalci popustili polagoma človeško meso.

V prazgodovinski dōbi je bilo pa treba več časa, predno so nekateri rodovi poprijeli se živinskega mesa popolnem. Prišla je vmes dōba, ko se je človeško meso jedlo le o posebnih pogansko-verskih praznikih. Še danes so nekateri narodi, ki le po posebnih verskih običajih človeško meso jedó. To se je na pr. godilo na Vitiških otokih, katerih prebivalci so bili pač uže primerno bolj omikani, ker so delali tkanja in lončeno blago, pa tudi znali polje obdelovati. Takrat je bilo človeško meso javno na prodaj, kakor je zdaj pri nas živinsko; bilo je tudi velikih peči in kotlov, v katerih je lahko vsak dal speči ali skuhati kos človeškega mesa. Na Vitiških otokih so bile mesnice (klavnice), kjer so o velicah praznikih veliko ljudi v žrtev božanstvom poklali.

Po smislih inkarnacije ali vtelesenja so se žrtve (ofri) ljudi predrugačile. Privotni ljudje niso delali nobenega razločka med organi človeškimi in njih delovanjem. Po njih mislih je bilo oko sedež bistrumnosti, srce sedež poguma in hrabrosti, kri pa da dela življenje samo. Kdor je pil kri ubitega, je mislil, da vzame v sebe njegovo življenje, srce je jedel zato, da bi postal hraber itd. Pozneje so ljudje to misel prenesli na organe živali; kdor je hotel hitrih nog biti, si je ubil jelena in jedel njegovo meso. Bizon (divji bik) je veljal za moč, zato so njegovo meso zelo obrajtali.

Krvave žrtve (darovanja) ljudi, ki so imele namen, bogove in skrivne oblasti potolažiti, so se ohranile od rodú do rodú in še zdaj imamo v verskih običajih znamenja o njih.

Če se je zgodilo kako veliko hudodelstvo, mislili so, da je moralo biti božanstvo razsrjeno nad vsem narodom, zato pa niso zaklali hudodelnika, marveč kako čisto bitje (devico ali otroka). Ko so človeške žrtve nadomestili z živalskimi, so si izbrali jagnje, ki jim je po svoji beli barvi in mladosti tudi prava podoba čistosti bila.

Prazgodovinski narodi so pobijali svoje sovražnike in potem jedli njihovo meso. V poznejših časih so po njihovih duhovnikih zaklane žrtve z duhovnim vred jedli vsi skup. Tako je bilo med drugim pri starih Grkih, pri Judih itd.

Zdravnik dr. Claude, ki je dr. Jolya delo pretresal, meni, da je človeško meso ravno tako dobro in tečno kakor živalsko, in da bi se prav pametno ravnalo, na pr. v vojski, če bi se padlih vojakov meso jedlo; pametneje bi bilo to — pravi — kakor pa raz-

postavljati se mnogovrstnim boleznim, ki prihajajo od slabega in prepičlega živeža.

Ta svēt učenega dr. Claude-a utegne biti praktičen, vendar ni misliti, da bi se ga kdo poprijel. Civilizacija je odpravila ljudojedstvo; nadajmo se, da bo odpravila tudi vojsko in da bo prišel v veljavo ta-le Broca ov izrek:

„Modroslovcu (filozofu) se ne zdi hudodelstvo človeka jesti, pač pa — ubiti ga.“

Naši dopisi.

Iz Rusije 4. julija. :: (Konec.) — To „soobščenje“ ruske vlade je, menim, dovolj jasno, in dopisnik vaš bi lahko odložil peró rekoč: „Sapienti sat“. Al ker vem, da je tudi med Slovenci mnogo takih, kojim položaj v Bolgariji ni jasen, naj objavim še to-le: Ko je bil bolgarski knez ob priliki pogreba cara, osvoboditelja Bolgarije, v Rusiji, sta Bolgarijo vladala Karavalo in Čankov. Ruskim časopisom (in najbrže tudi knezu) so dohajala iz Bolgarije razna sporočila in telegrami o tem, da bolgarski narod v nekaterih mestih in vaséh želi poslati ruskemu caru in narodu sočutne adrese, al bolgarska vlada tega ne dovoljuje ter preganja narod, med tem pa popolno svobodno, kakor v Rumuniji, neki nihilisti = agitatorji trosijo med ljudstvo svoje pamflete in proklamacije. Knez, vrnivši se iz Rusije v Bolgarijo, je izdal znano proklamacijo ter se je podal na potovanje po raznih krajih bolgarske kneževine. Na tem potovanju ga je spremljal ruski diplomat gosp. Hitrovo. Telegram gosp. Hitrova o tem potovanju je objavil vladni časopis „Praviteljstvennij Vestnik“. Iz Ruščuka je 24. junija g. Hitrovo telegrafoval: „Potovanje po Bolgariji nadaljujeva s knezom skupaj; včeraj sva se pripeljala v Ruščuk, kjer naji je narod sprejel z nepopisljivo navdušenostjo; spregel je konje iz knezove kočije ter naji vozil po mestu, okinčanem z zastavami; navdušenega odlikovanja in živio klicev ni konca ni kraja...“ Dalje gosp. Hitrovo pripoveduje v telegramu, koliko in kake deputacije je knez sprejel, in da vse te deputacije so se tudi njemu predstavljale. V drugem telegramu od 26. junija tudi iz Ruščuka gosp. Hitrovo popisuje svečanosti in navdušenje naroda ter obavlja: „Sporočila nekaterih dopisnikov o pritiskanju knezovih komisarjev na narod, o strašnem vojnem položaji, o vojnih sodnijah itd. so lažnjiva in ne zaslužijo nikake vere. Kdor želi brezstrastno in vestno soditi, mora reči, da narod iskreno skazuje knezu svoje sočutje.“ 25. junija smo čitali v „Praviteljstvennom Vestniku“ sledeče vladno „soobščenje“: „V borbi strank, ki se je vnela v Bolgariji, skušajo slišati iz ust ruske vlade kake besede odobravanja, s koje bi si radi pridobii, národovo sočutje. S takim namenom je poslala liberalna bolgarska stranka našemu ministru notranjih zadev, general adjutantu grofu Ignatjevu, h kateremu obračati so se Bolgari uže davno pri drugačnem položaji navadili, telegram s prošnjo, da bi on pred Njega Veličanstvom Gosudarom Imperatorom izprosil jim milostljive zaslombe. General-adjutant grof Ignatjev jim je odgovoril s telegramom, ki ga priobščujemo, da razjasnimo raznotero besedovanje v časopisih o razmerah ruske vlade k notranjim zadevam bolgarske kneževine: „Sofija, Čankovu. Obrniti se morate do ruskega diplomata v Bolgariji, Hitrova, ali pa do kancelarja kneza Gorčakova. Rusija, ki je s svojo krvjo zbudila Bolgarijo k življenju, ne želi mešati se v njene notranje zadeve; ona Bolgariji želi blagostanja, edinodušja, procvetavanja in — mirú“. Grof Ignatjev je menil,